

TÚL VAN A NEHEZÉN AZ ISD DUNAFERR

Acélváros reményei

Kína nyersanyagéhsége és infrastrukturális fejlesztései határozzák meg az európai acélipar helyzetét. Az ISD Dunafer a sok nehézség ellenére átvészelte a legkeményebb időszakot.

Dunaújváros volt a hazai élsport leg-sikeresebb városa az előző évtizedben. A kosárlabdát leszámítva minden itthon népszerű labdajátékban, női és férfi kézilabdában, röplabdában, jégkorongban, labdarúgásban is bajnok volt a város sportegyesülete, a Dunafer. Ám oda a dicső közelmúlt, miközben az 1998 és 2008 közötti évtizedben a kézilabdacsapatai egyszer sem szorultak le a dobogóról, a férfiak az idén éppen kiestek az első osztályból. A városi footballstadion is üresen tátong, rég szétszéledt a csapat.

A helyi élsport helyzete nyilván szoros kapcsolatban áll az anyagi lehetőségekkel, azaz nem független a város életét mindenben meghatározó névadó vasmű anyagi helyzetétől. Márpedig az ISD Dunafer Zrt. 2009–2010-ben nagyon nehéz helyzetben volt. A globális válság hatására ugyanis összeomlottak az európai acélipari árak, és e drámai pozícióromlásból máig nem sikerült az ágazatnak kikeverednie. Miközben 2008 áprilisában még közel 20 millió tonna volt az európai acélipar össztermelése, azóta egyetlen hónapban sem volt 16 millió tonna feletti. Maga az ISD Dunafer az elmúlt két évben hatalmas veszteséget termelt (lásd a grafikon), de immár pislákol a fény az alagút végén. Az idei első félév ugyanis már pozitív eredményt hozhat, és Valerij Naumenko vezérigazgató arra számít, hogy az év egésze is nyereséges lehet.

VIGYÁZÓ SZEMEK KÍNÁRA. Az árak három évvel ezelőtti összeomlása óta Európa Kínára figyel. Arra a kérdésre, hogy merre tart az acélipar úgynevezett hétéves ciklusa, a vezérigazgató csak mosolyog. „Ilyen ciklust én még nem láttam; nem tudom, milyen összefüggés van a ciklus és a valós élet között, de kérdezzé meg a kínai hatóságoktól, hogy mi lesz” – mondja. Valóban, pár év alatt Kína elfoglalta a világ acéliparát; döbbenetes léptékű belső infrastruktúrafejlesztései következtében ma már a világ acéltermelésének felét tudhatja magáénak. Karl Bányai, a Black Rock Asset Management regionális igazgatója lenyűgöző számokat sorolt a Citibank budapesti befektetési találkozóján: 2020-ig Kína 600 milliárd dolláros infrastruktúrafejlesztést tervez, például 1 millió kilométer utat és 160 atomerőművet épít. Az ország nyersanyagigényéről pe-

dig mindent elmond, hogy Brazíliában éppen egy Manhattan területét is meghaladó méretű kikötőbázis épül, csak azért, hogy a Kínába irányuló nyersanyagexportot, elsősorban vasérc-kivittelt kiszolgálják. Ráadásul miközben az európai gyártók a környezetszennyezés visszaszorítása jegyében már drágán veszik a szén-dioxid-kibocsátási kvótákat, addig a kínai vállalatoknak erre sem kell figyelniük.

Az ISD Dunafer életére, eredményességére az input- és az output-árak egyaránt meghatározóak. A piac pedig nagyon mozog, és éppen átalakulóban van. Miközben korábban évekre lehetett tervezni az acéliparban, immár nem léteznek éves szállítási szerződések, negyedéves árképzéssel dolgoznak a nyersanyag-beszállítók, a végtermékekről pedig havonta újra meg kell egyezni. A nagy vasművek korábban legalább egy évre előre látták a rendelésállományt, ma ez a fókusz már csak 4–5 hónapos. Az ISD Dunafer alapvetően vasércet, pelletet, acélhulladékot és kokszolható szenet használ fel a gyártásához. Sok a gondja, hiszen a korábban jelentős szén- és kokslexportőrnek számító Kína immár büntetővámmal, adminisztratív szabályokkal gyakorlatilag megtiltotta a kivittelt, minden belső termelést maga használ fel. A kokszolható szén piacán az ausztrál árvíz is problémát és áremelkedést okozott. A vasérc ára szintén rakétasebességgel emelkedett az elmúlt három évben, miután a kínaiak gyakorlatilag évekig nem alkudoztak, elfogadták a brazil és ausztrál vasércbányák első árajánlatait. Az idén ebben azért változás tapasztalható – mesélik a magyar gyárban –, a kínaiak végre bekeményítettek, nem fogadták el az első ajánlatokat.

Az elmúlt két év súlyos veszteségei után **Valerij Naumenko**, az ISD Dunafer vezérigazgatója az idén már nyereségben reménykedik.

talható – mesélik a magyar gyárban –, a kínaiak végre bekeményítettek, nem fogadták el az első ajánlatokat.

A vasércel azonban sokszor nem is az a baj, hogy drága, hanem az, hogy nincs. A készletek kifogyóban vannak, s a legfőbb közeli nyersanyagforrásokból, Ukrajnából és Oroszországból az elmúlt években már kifejezetten nehéz volt alapanyagot beszerezni. Sokszor kiderül, hogy az adott termelő már minden kapacitását lekötötte, a kínaiak mindent visznek. Az ISD Dunafer ►

NEMZETKÖZI CSAPAT

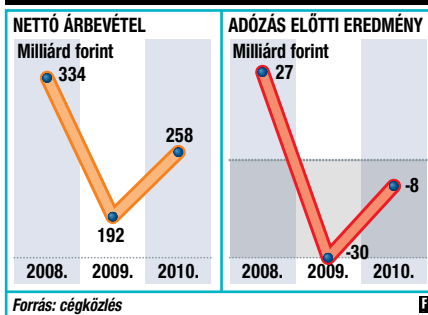
■ Aligha van még egy olyan magyarországi iparvállalat, ahol ennyire domináns lenne a felső vezetésben a külföldiek részaránya. Ahogy a vasmű méretes irodaházának első emeleti vezérkara előtt végigvonul az ember, szinte csak idegen neveket feltüntetető táblákat lát. **Sok az ukrán vezető, az értékesítés területét ugyanakkor egy szerb nemzetiségű csapat irányítja, míg a második vonalban aztán már a magyarok dominálnak.** A Valerij Naumenkót megelőző vezérigazgató is külföldi volt: Sushil Trikha személyében egy amerikai állampolgárságú indiai szakember, aki az igazgatóságnak egyébként még ma is tagja. Jellemzően egyébként a csúcsvezetésben szórványosan felbukkanó magyarok is beszélnek oroszul, így az irányítás kommunikációja valamifajta vegyes orosz–angol nyelv. Az ukrán vezetők amúgy jellemzően Dunaújvárosban élnek; mint egyikük elmondta a Figyelőnek, nagyon szeretik a várost. Egyedül a gyerekek iskoláztatása nem megoldott, ők leginkább Budapestre járnak tanulni. ●

beszerzési nehézségeit jól jellemzi, hogy tavaly amerikai szenet, illetve – ha csak pár százalékban is – brazil vasércet is felhasznál, ami a szállítási költségek ismeretében elég furcsa anomáliának tűnik.

VÉGTERMÉK. A beszerzési gondokhoz képest az értékesítésnél azért jobb helyzetben van a társaság. A dunaújvárosiak két közvetlen versenytársának, a kassai és a linzi vasműnek sincs jobb közvetlen hozzáférése a nyersanyaghoz, ráadásul a linzi gyár még messzebb is van a fő nyersanyagforrástól, az Ukrajnában lévő poltavai vasércmezőktől. Az ISD Dunaferrenek versenytársai is vannak, így a kedvező szállítási lehetőségek, vagyis a Duna közelsége és a saját kikötő, valamint a képzett és alacsony, 42 éves átlagéletkorú munkaerő. „Szólót nem tudunk termelni, ezért inkább maradjunk az acélnál. Ha hatvan évig működött a gyár, valahogy továbbra is megleszünk, nem tervezünk meghalni” – mutat visszafogott optimizmust a vezérigazgató. Ám a nyereség elérése igencsak nehéz lesz, hiszen ahogy Naumenko fogalmaz, „ma már a gazdaságban, így nálunk sincs mesebeli kincset rejtő ajtó. A Dunaferre területén is külön-külön le kell hajolni a minden négyzetméteren megtalálható száz forintokért. Ha kell, többször is.”

Mi volt az ukrán tulajdonosok eredeti terve a céggel, s hogyan módosult mindez a megváltozott környezetben? Az egykori

Az ISD Dunaferre Zrt. konszolidált mutatói

Dunai Vasmű a rendszerváltás idején gazdasági társasággá alakult, majd a 2004-es privatizáció során az ukrán Donbass és az olasz Duferco konzorciuma, pontosabban az általuk kijelölt Kundax AG vette meg a céget. Később a jelenlegi tulajdonos, a ciprusi Steelhold Limited vette át ezt a pakettet, majd további dolgozói csomagokat is megvásárolt, s így 98,29 százalékos részesedésig jutott. Mára a cég végső tulajdonosainak kilétét homály fedi, de az ISD Dunaferre közvetlen tulajdonosa továbbra is az ukrán Donbass-csoport érdekköre.

Csak hogy a nagy ukrán ipari korporáció a gazdasági válság során annyira eladósodott, hogy mára a finanszírozó bankok befolyása alá került. Így az ISD mögött valahol a háttérben már az orosz állami fejlesztési bank, a VEB sejlik fel, vagyis maga az orosz állam. Mint a cégnél mesélik, a

helyzet annyira összetett, hogy volt olyan londoni egyeztetés, ahol több mint száz bankárt kellett leültetni a képzeletbeli asztalhoz. Valerij Naumenko nem kommentálja a tulajdonosok kilétét firtató kérdéseinket, de azt megjegyzi, hogy az ő főnökeinek, illetve az ISD Dunaferre közvetlen irányítóinak személye az elmúlt években nem változott. A társaság mindenestre gúzsba kötve táncol, mert a tulajdonost a bankok szigorúan fogják. Mindez a napi működést azért nem zavarja, de beruházni, hitelt felvenni nem lehetne a banki kapcsolattartók jóváhagyása nélkül; igaz, a fejlesztésekre mostanában forrás sem lenne.

Pedig pár éve még igen komoly beruházási tervei voltak a tulajdonosnak. Az ukránok 2005–2006-os elképzeléseiben Magyarország lett volna az európai hídfőállás, ahonnan 500 kilométeres körzetben ellátható a cseh, a lengyel, a szlovák, az olasz, az osztrák, a délszláv, illetve részben a német piac (a cég ma is kétharmad részben exportra szállít). Azt tervezték, hogy az ISD Dunaferre akkor 1,6 millió tonnás végtermék-kapacitását 3 millió tonnára bővítik. Felsejlett egy nagyon racionális munkamegosztás is, ahol a vertikum munkaerő- és energiaigényes tevékenységeit az e téren olcsóbb alcseszki ukrán gyárban, míg bizonyos technológiaigényesebb fázisokat Dunaújvárosban végeztek volna. Az ukránok tőkét emeltek, visszaforgatták a nyereségeket, zakatolt a beruházás, de mindezt kettétörte a válság. Naumenko elmondása szerint a környezetvédelmi és energiahatékonysági investíciókat ugyan folytatták, de a kapacitásnövelő fejlesztések megakadtak. Így ma egyelőre csak 1,7–1,8 millió tonna a végtermék-kapacitás. És bár a bővítés építőipari beruházásai 30–40 százalékban, a technológiai berendezések 80 százalékban elkészültek, az idén aligha várható folytatás.

Valerij Naumenko, az iparág jövőjére vonatkozó kérdés elől kitér. „Nem vagyok Nostradamus. Valamit mondhatnék, de a jövőt nem én befolyásolom, az majd Kínán és az Arcelor Mittal acélóriáson múlik, amúgy is banális lenne, ha arról mondanék pár mondatot, amiről ezer és ezer hosszú tanulmány születik.”

KÉTSZÁZEZER EMBER ÉLETE

■ Ha él a gyár, él a város – ezzel a címmel készült film az ISD Dunaferre-ről, és valóban, ez nem csak egy cég, hanem egy nagyvárosnak és környékének, majd 200 ezer embernek az élete. **A dolgozók, a beszállítók, a családtagok, a városi szolgáltatók mind a vasműből élnek, és jelenleg még nem is olyan rosszul.** A vállalatnál aktív két nagy szakszervezet ugyan is igen erős, a munkavállalók számára kedvező a kollektív szerződés, 13. és 14. havi fizetés is jár, illetve vannak extrák, például egy jövedelemkiegészítő törzsgárda kötvényprogram. Bár Dunaújváros bevételeinek negyede a vasmű iparüzési adójából származik, a város és a cégvezetés viszonya meglepő módon nem felhőtlen. ●

BRÜCKNER GERGELY

FOTÓ: HARTYÁNYI NORBERT